Het gebouw van het Instituut.

HONDERD DEELEN BIJDAGEN.

DOOR

Dr. F. W. STAPEL.

In de Bestuursvergadering van het Koninklijk Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Nederlandsch-Indië op 18 Februari 1939 vestigde schrijver dezes er de aandacht op, dat hij een aanvang had gemaakt met het samenstellen van deel 98 der Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde van Nederlandsch-Indië (veelal aangeduid als Bijdragen van het Koninklijk Instituut), zoodat dus in 1941 het honderdste deel dezer serie het licht zou zien. Hij was van meening, dat dit feit niet onopgemerkt mocht worden voorbijgegaan. Daarmede was het Bestuur het volkomen eens; het besloot aan deel 100 een bijzonder cachet te geven door tot een aantal nauw bij het Instituut betrokken geleerden het verzoek te richten een speciale bijdrage daarvoor te willen afstaan.

Op een enkele uitzondering na verklaarden alle genoodigden zich tot medewerking bereid en zoo kreeg deel 100 het karakter van een feestbundel¹⁾. Nu deze, ondanks de ook voor het Instituut moeilijke tijden, aan leden en belangstellenden wordt aangeboden, zij het den redacteur vergund hem in te leiden met enkele historische en statistische beschouwingen over de Bijdragen.

Op den 4den Juni 1851 had te Delft de oprichtingsvergadering plaats van het Koninklijk Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Nederlandsch-Indië. Het initiatief daartoe was genomen door de Heeren Zijne Excellentie J. Ch. Baud, Prof. Dr. G. A. Simons en Prof. T. Roorda, die op genoemde vergadering een concept-reglement ter tafel legden, dat, na enkele wijzigingen, werd aangenomen. Het verkreeg de Koninklijke goedkeuring bij besluit van 4 Augustus 1851, no. 55.

Artikel 20 van dat reglement bepaalt, dat kleinere opstellen zullen

¹⁾ De door Prof. Dr. C. C. Berg en Dr. G. F. Pijper toegezegde artikelen werden, door het verbreken der communicatie met Indië, niet ontvangen.

worden gepubliceerd in een serie *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde van Nederlandsch-Indië*, en stukken van grooteren omvang in een serie *Werken*¹⁾. Verder zegt artikel 23, dat de Secretaris belast is met de zorg voor de uitgave van Bijdragen en Werken. Welis-waar benoemde het Bestuur in zijn vergadering van 30 September daarop ook nog een Commissie van Redactie, bestaande uit de Heeren Prof. T. Roorda en Mr. S. Keyzer, maar van deze commissie wordt later niets meer vernomen en uit de notulen blijkt, dat de redactie steeds is gevoerd door 's Instituuts Secretaris. Het in de Bestuursvergadering van 16 Maart 1887 gewijzigde Huishoudelijk Reglement zegt in artikel 11, dat de redactie der Bijdragen geschiedt door den Secretaris, „zooveel mogelijk in overleg met de schrijvers of bewerkers”.

Als Secretaris van het Instituut, tevens Redacteur der Bijdragen, zijn achtereenvolgens werkzaam geweest de Heeren:

J. Pijnappel, G.zn,	van 1851 tot 1860
Mr. S. Keyzer,	„ 1860 „ 1865
J. Millard,	„ 1865 „ 1870
P. J. B. C. Robidé van der Aa,	„ 1870 „ 1871
Mr. P. A. S. van Limburg Brouwer,	„ 1871 „ 1872
Dr. Th. Ch. L. Wijnmalen,	„ 1872 „ 1895
Dr. E. B. Kielstra,	„ 1895 „ 1915
B. Hoetink,	„ 1915 „ 1922
P. de Roo de la Faille,	„ 1922 „ 1934
Dr. F. W. Stapel,	„ 1934 „ 1940

Aan de indeeling: kleinere opstellen in de Bijdragen en omvangrijke in de Werken, heeft men zich in de praktijk niet steeds gehouden. Men vindt namelijk verschillende deelen der Bijdragen die geheel door één verhandeling worden gevuld, als deel 9 „Nieuw-Guinea, ethnografisch en natuurkundig onderzocht door een Nederlandsch-Indische Commissie”; deel 33 „Brazilië en Java. Verslag over de koffiecultuur in Amerika, Azië en Afrika. Aangeboden aan Zijne Excellentie den Minister van Koloniën door K. F. van Delden Laërne”; deel 43 „Rechtsbronnen van Zuid-Sumatra. Uitgegeven, vertaald en toegelicht door Mr. L. W. C. van den Berg; deel 48 „De Nederlanders in China, door W. P. Groeneveldt. Eerste stuk”;

¹⁾ Sedert 1938 is daar nog aan toegevoegd een reeks *Verhandelingen* ter publicatie van die opstellen, welke te omvangrijk zijn voor de *Bijdragen* en niet omvangrijk genoeg voor de *Werken*.

deel 64 „De Ambonse historie . . . Beschreven door Georgius Everhardus Rumphius”, terwijl de deelen 57, 87, 91, 93 en 96 geheel in beslag worden genomen door het „Corpus Diplomaticum Neerlandico-Indicum”, waarvan de eerste twee deelen zijn bewerkt door Prof. Mr. J. E. Heeres, en de volgende drie door Dr. F. W. Stapel. Het ware juist geweest deze verhandelingen, waarvan de meeste meer dan 600 pagina's tellen, in de Werken uit te geven.

Soms ook zijn uitvoerige verhandelingen over een groot aantal afleveringen der Bijdragen verspreid. Als voorbeelden noemen wij het belangrijke werk van P. A. Tiele „De Europeeërs in den Maleischen Archipel”, dat in 9 vervolgstukken verscheen (totaal 775 pagina's); de vertaling van het Rāmāyana, van de hand van Dr. H. H. Juynboll, over 12 stukken verspreid, alsmede het achttal historische opstellen over de Westkust van Sumatra, door Dr. E. B. Kielstra.

Een tweetal grootere verhandelingen zijn, behalve in de Bijdragen, ook als zelfstandige uitgaven van het Instituut verschenen, namelijk het Agastyaparwa, door Prof. Dr. J. Gonda en de levensgeschiedenis van Cornelis Janszoon Speelman, door Dr. F. W. Stapel.

Aanvankelijk verschenen de Bijdragen in „volgreekssen”, uit een ongelijk aantal deelen bestaande. Zoo telde de eerste reeks vier deelen, de tweede acht, de derde twaalf, de vierde, vijfde, zesde en zevende elk tien. Daarna liet de redactie de indeeling in volgreekssen vervallen en gaf de deelen een doorlopende nummering, wat vooral bij verwijzingen heel wat eenvoudiger is.

Niet altijd is elk jaar een deel verschenen. Zoo kwam het eerste al dadelijk pas in 1853 uit; na dat van 1856 kwam het volgende eerst in 1859, etc. Daarentegen verschenen meermalen twee deelen in één jaar. Dit verklaart dat het Instituut in het 91ste jaar van zijn bestaan reeds aan deel 100 toe is.

Het totale aantal artikelen, in de 100 deelen der Bijdragen opgenomen, bedraagt 1240. Het grootste aantal daarvan, door één auteur geschreven, is 110. Dit record staat ten name van wijlen den eminenten taalgeleerde Prof. Dr. H. Kern. Op hem volgt de historicus P. A. Leupe, met 69.

Onder de medewerkers komen roemruchte vertegenwoordigers der Indische wetenschappen voor als Dr. N. Adriani, Prof. J. C. van Eerde, Prof. Mr. J. E. Heeres, Dr. J. W. IJzerman, Prof. Dr. H.

^{Dr.}
Kern, Prof. J. J. Meinsma, Prof. T. Roorda, Dr. G. P. Rouffaer, Prof. Dr. C. Snouck Hurgronje, Prof. Dr. J. S. Speyer, Prof. Mr. C. van Vollenhoven en Dr. G. A. Wilken, om van de nog levenden niet te spreken.

Dat de Bijdragen in de wetenschappelijke wereld hoog staan aangeschreven, wordt onder meer daardoor bewezen, dat herhaaldelijk aanvragen van binnen- en buitenlandsche geleerde genootschappen binnenkomen om ze geregeld te mogen ontvangen in ruil voor hun eigen publicaties. Om verschillende redenen kan daar niet steeds op worden ingegaan; niettemin heeft thans met 175 instellingen geregeld ruil van edita plaats.

Nadat 50 deelen der Bijdragen het licht hadden gezien, heeft de toenmalige adjunct-Secretaris, G. P. Rouffaer, in Mei 1901 daarop een naam- en zaakregister uitgegeven, terwijl Rouffaer's opvolger, W. C. Muller, in 1933 een inhoudsopgave van deel 1 tot en met 90 samenstelde, voorzien van een alphabetisch register. De huidige adjunct-Secretaris, H. van Meurs, heeft dezen zeer practischen wijzer thans aangevuld voor de deelen 91 tot en met 100.

1/2
Aan het slot van deze korte inleiding moge de redacteur de hoop uitspreken, dat het Instituut met zijn wetenschappelijken arbeid ongestoord zal kunnen doorgaan en dat de Bijdragen tot in lengte van dagen door de betrokken vakgeleerden zullen blijven gewaardeerd als waardevollen gids op het terrein van de Taal-, Land- en Volkenkunde en de Geschiedenis van Nederlandsch-Indië.